

dam sedem S. THOME atque sermones domini BONAVENTURE de tempore et sanctis et unam bibliam ac unam cronicam Hungarorum, omnes impressos, prefate ecclesie nostre ... perpetuo donavit», — írta 1488 november 5-én kelt levelében GERGELY, az esztergomi tartomány vikáriusa és a konvent, amikor megígérték, hogy hetenként két misét mondanak érte.

Az ajándékol adott könyvek közül, amelyek mind nyomtatott munkák voltak, legjobban a Cronica Hungarorum érdekel bennünket. Mivel a TURÓCZI-féle krónika 1488-ban két kiadásban is megjelent már az ajándékozás időpontjáig, nem tudhatjuk biztosan, hogy a Budai vagy a TURÓCZI-féle krónikáról van-e szó. Tekintve azonban azt, hogy az abban az évben megjelent TURÓCZI-féle krónika nagy értéket jelentett, valószínűbbnek vehetjük, hogy a Budai krónika került SEMPTEI adományából a budai ágostonosok könyvtárába.

Az erről szóló oklevél a konventnek igen szép, 1487-ben készült pecsétjével ellátva a hg. FESTETICS-családnak levéltárában őriztetik, Keszthelyen Misc. 609. sz. a.

HOLUB JÓZSEF.

Nyomdásztörténeti adalék a XVI. sz. derekáról.

Az alább közölt adalék XVI. századi nyomdászatunk történetéhez nem ismeretlen a történetirodalomban. Füssy Tamás megemlékszik róla a zalavári apátság történetében (A pannonhalmi Szent-Benedek-Rend története. VII. k. Bpest, 1902. 370—1. l.), amikor a protestantizmus elterjedéséről ír Zalában, de annyira érdekes, hogy nem lesz felesleges e helyt teljes szövegében közreadni.

Maximilianus Secundus dei gratia Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex. etc.

Magnifici fideles, nobis dilecti. Informati fuimus non ita pridem venisse in bona vestra Lynduensia, ibidemque a vobis adhuc foveri quendam *calcographum antitrinitarium*, a waywoda nostro ex Transilvania propter heresim arrianam pulsum, cumque in iisdem vestris bonis *libros hereticos in lingua presertim hungarica typis imprimere publiceque venum exponere*; et quomam cum alias damnatas sectas, tum vero unpiam et abhominandam istam heresim arrianam, sicuti in aliis nostris regnis atque provinciis, ita in isto regno nostro Hungariae doceri prohibitum vetitumque esse volumus, Fidelitati Vestrae firmiter committimus et mandamus sub gravi indignationis nostrae pena, ut prae-

fatum typographum trinitarium amplius sub vobis aut in bonis vestris fovere permittere nullo modo praesumatis, sed statim postquam has acceperitis, istinc ablegare debeatis.

Ad typographiam vero quod attinet, quum in aliis quoque regnis atque provinciis nostris sine speciali nostro privilegio atque indulto nemini liceat quicquam in rebus teologicis typis imprimere atque evulgare, idque in regno isto nostro Hungaria propter diversas sectas pululantesque subinde novas hereses multo minus licitum esse velimus, sub eadem pena vobis committimus, ut et hactenus impressos in bonis vestris libros vendi, distrahique prohibeatis et imposterum diligenter caveatis, ne quid amplius imprimatur, quod prius ad revidendum nobis non fuerit praesentatum, atque nostra approbatione accedente edi vulgoveque concessum.

Rem istam vero ita nobis cordi esse, omnino vobis persuadeatis ut siquid in contrarium huius nostri mandati deinceps a vobis actum fuerit, gravi contra vos punitione omni dubio procul simus processuri et propterea secus ne feceritis. Datum Viennae septima die Februarii anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo quarto.

Jauriensis.

Relatio magnifici Ladislai Banfy. Litterae exhibitae magnifico domino Ladislao per capitulum et praepositum Petrum Seffar sabatto ante dominicam Invocavit Posenio in generali congregatione personaliter reperto. Responsio.

En a3 ew felsege parancholatyanak wgi mynt ew felsege hywe a3 ew felsege parancholatyanak engedelmes wagyok, wgi mond; de ymar harmadfel e3tendeje hogi Lynduan nem woltam, wgymond. En hytemel nynchen, sem akaratomal sem a3 en yozagomba a3 fele eretneket tartanom nem akarok nem hogi tartanam jo3agomban, wgi mond de en magam ke3 wonek a3 3enet rea gywytanom, wgi mond, a3 fele eretnekekre. Magamtwl e3 a3 wala3, de Lyndwa nem magame a3 mynt a3 lenelyt sonal senky felewl nem adok responsumot, inquiralyatok, erchetek mychoda responsumot aad, annak felewte, akynek my interesseye aho3 wagyon a3 a3 aky pyspeksegebe wagyon a3 gongya ygazetoya a3 a3 byntettese.

E3 en tulem a3 wala3.

(Egykorú másolata bekötve a Zalavári apátság orsz. levéltárának C. protocollumába p. 248.)

MIKSA tehát 1574 február 7-én Bécsben kelt levelével értesíti

BÁNYFY Lászlót, hogy tudomása van arról, hogy a lendvai uradalomban az ő pártfogása mellett egy Erdélyből kiűzött antitrinitárius nyomdász főként magyar nyelvű eretnek könyveket nyomtat és terjeszt, szigorúan meghagyja neki, hogy ne túsza tovább birtokán e nyomdászt, hanem azonnal távolítsa el.

Ezt a királyi parancsot a pozsonyi káptalan kézbesítette az országgyűlésen, február 14-én, BÁNYFY Lászlónak, aki azonban azt felelte, hogy ő már harmadfél esztendeje nem volt Lendván s az ő tudtával vagy akaratából nincs is semmiféle eretnek az ő birtokán.

Erre azt jegyzi meg Füssy, hogy kétségtelen azonban, hogy ugyan ezen BÁNYFY László és felesége kiváló pártfogásukban részesítették a protestánsokat.

HOLUB JÓZSEF.

A legrégeb, helyi jelzettel is ellátott hazai könyvtári katalógusok. (XVII—XVIII. század.)

MÁTÉ Károly a Minerva 1928. (VII.) évfolyamában, *Irodalomtörténetírásunk kialakulása* c. tanulmányának első, *Könyvkatalógusok* felirati szakaszában azt írja, hogy: «A debreceni református főiskola 1737/38. évi katalógusában találkozunk végül első ízben a könyvek helyi jelzetével. A katalógus «theca Ordo, liber» felirású utolsó rovata megadja már a szekrény, a polc és a polcon elfoglalt sorszám megjelölését s ezzel eléri a könyvtári katalógus rendeltetésének mai állását: a könyvtárban való könnyű és gyors tájékozódásnak biztosítását. (92. l.)

MÁTÉ Károlynak ez a megállapítása téves, tehát helyreigazításra szorul, mert a sárospataki ref. főiskolai könyvtárnak három olyan helyi jelzettel ellátott katalógusa van, amely a debrecenit 70—75, illetőleg 9—11 évvel megelőzi. Helyi jelzettel, vagyis a könyvet tartalmazó szekrény, polc és polcbeli sorszám megnevezésével ellátott könyvtári katalógusa ugyanis a sárospataki főisk. könyvtárának már a XVII. század hatodik évtizedében volt. Ennek a katalógusnak, sajnos, csak két ívrét hosszúságú levele maradt ránk SZOMBATHI János főisk. tanár és főkönyvtárnok gondoskodásából, aki a kéziratok közt megtalált kétlevélnyi töredéket a RÁKÓCZI-könyvtár kéziratos katalógusával s még néhány más kézírtal köttette össze s a bekötési előtáblára írt tartalomjegyzékben e címmel látta el: «3. Fragmentum Catalogi antiqui Librorum Bibliothecae Coll. R. S. Patak». (Jelzete: Kézírtattár: III3/3.) Magának a töredéknek második levelére, a b) lap szélére pedig ezt ismételtlen is